

**Återvinnings
industrierna**

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Statsstödsutredningens betänkande Olagligt statsstöd (SOU 2011:69)

Ref N2011/6221/MK

Återvinningsindustrierna, ÅI, har fått utredningen Olagligt statsstöd för yttrande. De synpunkter som ges i detta yttrande rör framför allt de konkurrensfrågor som har betydelse för avfalls- och återvinningsmarknaden.

ÅI tillstyrker utredningens förslag att inte ändra den kommunala självkostnadsprincipen.

ÅI anser att det är positivt att utredningen analyserar de olika typer av statsstöd som kan snedvrیدا konkurrensen samt att en ny lag införs om tillämpningen av Europeiska Unionens statsstödsregler.

ÅI anser att det är viktigt att staten säkrar att snedvridande statligt stöd inte får fortsätta eller uppstå i nya former på kommunal nivå.

ÅI saknar i analysen statliga bidrag som har varit speciellt riktade till kommuner och kommunala bolag, t ex LIP- och KLIMP-bidrag. Dessa har kraftigt snedvridit konkurrensen och påverkat utvecklingen av marknaden för biogasproduktion. Av de 1,7 miljarder kronor som satsades inom KLIMP-programmet har 622 miljoner beviljats projekt med biogasanknytning, varav huvuddelen har gått till kommunägda anläggningar. Stöd till investering i kommunala biogasanläggningar, som är dimensionerade för att ta emot matavfall även från den konkurrensutsatta marknaden, i kombination med att kommunerna haft ensamrätt till matavfall från hushåll och hushållsliknande avfall från verksamheter, har lett till att kommunerna idag är den

dominerande aktören på matavfalls- och biogasmarknaden. Det har kraftigt påverkat den privata återvinningsindustrins och andra branschens möjligheter att konkurrera.

ÅI vill särskilt peka på att staten i samband med ändrade regleringar inom avfalls- och återvinningsområdet måste säkra att lika konkurrens föreligger för alla aktörer på marknaden. Detta är särskilt viktigt när nya marknader uppstår, t ex återanvändningsmarknaden. Kommunerna får inte heller ges möjlighet att taxefinansiera verksamhet eller investeringar i exempelvis behandlingsanläggningar, som sedan kan utnyttjas på den konkurrensutsatta marknaden av kommunala bolag. Den typen av investeringar snedvrider konkurrensen och bör också betraktas som olagligt statsstöd.

ÅI tillstyrker att kraven på revisorsgranskning och att revisorsintyg kvarstår för att leva upp till kraven i transparenslagen, **men motsätter** sig att granskningen endast skall vara översiktlig. Inom detta område finns istället behov av ytterligare förtydligande om vad revisorerna bör granska och ÅI beklagar att utredningen inte föreslagit ett tydligare regelverk på detta område. ÅI skulle inte haft denna ståndpunkt om kommunerna tydligt följt och tillämpat principerna om särredovisning och inte utifrån det kommunala renhållningsmonopolet agerat på den konkurrensutsatta marknaden med korssubventionering och underprissättning. Det är angeläget att tydligare regler införs för redovisning och uppföljning av kommunernas verksamhet för både revisorer och vid den interna kontrollen inom kommunen.

ÅI föreslår att kommunfullmäktige ska ta ställning till särredovisningen i samband med att man tar ställning till det kommunala bolagets ändamål på marknaden och att bolagets styrelse varje år i rapport till kommunfullmäktige redogör för särredovisningen i samband med den rapport till kommunfullmäktige som föreslås i lagrådsremissen för Offentlig upphandling från eget företag – och vissa andra frågor (OFUKI).

Inom avfalls- och återvinningsbranschen har Återvinningsindustrierna i en utredning från 2009, Återvinningsbolagens affärsverksamhet, tittat på fördelningen mellan monopolverksamheten och den konkurrensutsatta delen hos några av de större kommunala avfallsbolagen. Resultatet av denna studie var att andelen av bolagens omsättning som härrörde från den konkurrensutsatta verksamheten uppgick till mellan 50 och 95 procent.

Den interna och externa kontrollen av hur de offentliga bolagen finansierar sin verksamhet är viktig mot bakgrund av att regeringen föreslagit att de s.k. Teckalkriterierna i LOU skall permanentas i ovan nämnda lagrådsremiss. Enligt dessa regler skall upphandlande myndigheter ha möjlighet att teckna kontrakt med egna bolag om vissa krav är uppfyllda. Ett av dessa är att huvuddelen av bolagets verksamhet måste riktas till den upphandlande myndigheten, det s.k. verksamhetskriteriet. I motiven har kriteriet preciserats på så sätt att den sidoverksamhet som riktar sig till andra än den upphandlande myndigheten endast får vara av marginell karaktär, vilket alltså inte är fallet för många kommunala bolag inom avfallssektorn idag.

Trots vad som anförts ovan att omsättningen i många kommunala bolag till väsentlig del härrör från den konkurrensutsatta verksamheten är det ÅI:s erfarenhet att dessa bolag regelmässigt tilldelas uppdrag från de upphandlande myndigheterna utan föregående konkurrensutsättning enligt LOU. Transparenslagens krav på att de offentliga bolagen för sig själva och sina ägare skall redovisa var intäkterna i verksamheten kommer från är i detta sammanhang avgörande för att idéerna bakom upphandlingsreglerna skall få genomslag.

Kontrollen och uppföljningen liksom revisorernas kontroll av den separata redovisningen är därmed ett viktigt inslag för att kvalitetssäkra redovisningen och bör därför inte urvattnas utan snarare stärkas.

ÅI föreslår därför att Konkurrensverket får i uppdrag att ta fram den vägledning som förutsatts i lagstiftningen och som innebär tydligare regler för redovisning och uppföljning av kommunernas verksamhet, för både revisorer och vid den interna kontrollen inom kommunen.

Stockholm den 1 mars 2012

Britt Sahleström
Vd
Återvinningsindustrierna